ISSN: 0169-5819

ONS MARKENBOEK

Gorssel, juli 1987
5de jaargang, no. 3

ONS MARKENBOEK
is een uitgave van de Oudheidkundige Vereniging
De Elf Marken in de gemeente Gorssel.

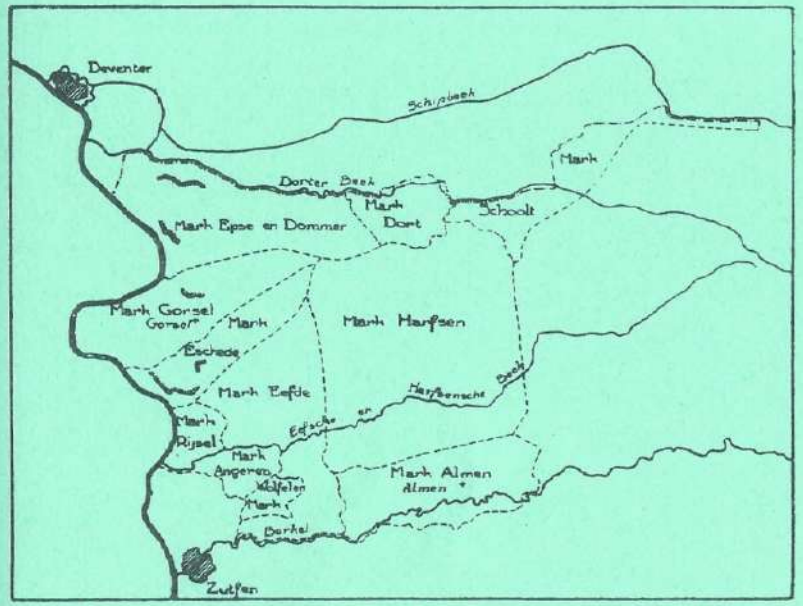

Kaartje van de vroegere marken in de gemeente Gorssel.

Deze vereniging werd opgericht op 27 september 1983, en heeft ten doel "de beoefening van de geschiedenis in het algemeen en in het bijzonder die van de gemeente Gorssel, waaronder mede wordt begrepen het grondgebied van de gehele, huidige en vroegere, burgerlijke gemeente Gorssel".

Het bestuur wordt gevormd door de leden:
Voorzitter : H.J. Jansen, Bargeweg 16, Eefde (tel. 05750-40785)
Secretaris : N. van Wijk, Hassinklaan 29, Epse (tel. 05759-1394)
Penningmeester: J. Bakker, Laakweg 6, Almen (tel. 05750-620)

ONS MARKENBOEK

5e jaargang, no. 3, juli 1987

INHOUD

	blz.
Mededelingen van het bestuur	2/5
Herinneringen van een oud-Harfsense ingezetene aan de cycloon die Harfsen en omgeving 60 jaar geleden teisterde door J.H. Goorman	6/8
Uit: Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden door A.J. van der Aa	9/16
Grepen uit de historie van de Ehze te Almen door J. Harenberg	17/29
Namen van wegen (5)	30/31
Te voet door de gemeente in 1912 (5)	32/36

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

Vele leden vragen zich af hoe een zo jonge vereniging als "De Elf Marken" zo'n groot voordelig saldo kan hebben. Hier volgt de beantwoording van deze vraag:
Momenteel telt de vereniging 387 leden, waaronder een veertigtal woonachtig buiten de gemeente. Deze krijgen "Ons Markenboek" per post toegestuurd, gemiddeld per nummer f. 1,90 aan porto. De in de gemeente wonende leden krijgen het boekje 4 x per jaar thuisbezorgd door de bestuursleden. Aan portokosten is dit een besparing van 340 x 4 x f. 1,90 = f. 2.584,- per jaar. Vandaar !

Op zaterdag 29 augustus a.s. organiseert onze vereniging een wandeling langs historische plaatsen en gebouwen in Zutphen.
Deze wandeling zal onder leiding staan van mevrouw J.R. Vredenberg-Wittenberg.
Gezien de ervaring van mevrouw Vredenberg op dit gebied wordt dit ongetwijfeld een interessante rondgang. De kosten zijn f. 2,- p.p. De start is om 14 uur op 's-Gravenhof.
U kunt zich als deelnemer opgeven bij de secretaris vóór 26 augustus a.s.
Adres: N. van Wijk
Hassinklaan 29
7214 AB Epse. telefoon 05759-1394.

Notulen van de ledenvergadering in "De Roskam" op 19 mei 1987. Aanvang 19.30 uur.

In zijn openingswoord kon de heer Jansen een groot aantal leden welkom heten. Het verheugde de voorzitter zeer, dat het met onze penningmeester beter gaat. Hij wenste de heer Bakker een spoedige volledige beterschap toe en hoopte hem spoedig weer in een bestuursvergadering te kunnen verwelkomen. Verder deed hij enige mededelingen over de, in de maanden juli en augustus van dit jaar, te houden tentoonstelling in "Ons Huis" te Almen. Tevens vertelde hij iets over de activiteiten bij de opening van het vergrote gemeentehuis.
De notulen der vorige vergadering werden onveranderd vastgesteld. Hierna volgde het jaarverslag van de secretaris. Naar aanleiding van een ingekomen stuk over subsidie-aanvrage werden er vragen gesteld over een eventuele subsidietoewijzing (door de provincie) t.a.v. de in te richten tentoonstelling in "Ons Huis". De secretaris deelde mee, dat deze subsidie uitsluitend aan reeds bestaande oudheidkundige musea werd verstrekt.
De heer Jansen gaf een toelichting op het financieel overzicht van de penningmeester. In het komende jaar zullen we door de te ontplooien activiteiten het aanwezige voordelige saldo behoorlijk moeten aanspreken. Bij monde van de heer Boerstoel meldde de Kascommissie alle bescheiden in orde te hebben bevonden en werd de penningmeester decharge verleend. In de plaats van de heer Tekelenburg werd de heer Kneppers als lid der Kascommissie benoemd. Dank werd de heer Tekelenburg gebracht voor het door hem verrichte werk.
De periodiek aftredende bestuursleden, t.w. mevr. W. Lubberding-Braakman en de heren J. Bakker en J. Nijenhuis werden herkozen.

Enkele vragen over straatnaamgeving werden door de voorzitter naar genoegen beantwoord.

De heer H. Meedendorp stelde nog een vraag t.a.v..het veldnamenonderzoek. Als het totale onderzoek is afgerond zal over dit onderwerp nog een nadere publicatie volgen.

Na de pauze hield de heer J. Harenberg een zeer interessante lezing, verlucht met schitterende dia's, over het huis (kasteel) De Ehze. Het geheel boeide van begin tot einde.

De voorzitter bracht namens alle aanwezigen de heer Harenberg dank voor het gebodene.

JAARVERSLAG

mei 1986 tot mei 1987

Het afgelopen verenigingsjaar is voor onze vereniging in alle opzichten zeer gunstig geweest.

Het bestuur vergaderde dit jaar 6 keer. Hoofdzakelijk werd in deze bijeenkomsten gesproken over de diverse activiteiten, waarmee de vereniging zich bezig houdt en werden ten dien aanzien beslissingen genomen.

Belangrijke vorderingen werden gemaakt wat betreft het veldnamenonderzoek. Om te komen tot een tentoonstelling van o.a. oude gebruiksvoorwerpen in "Ons Huis" werden vele voorbereidende werkzaamheden verricht. In dit verband kunnen we constateren, dat een kleine groep leden zich bezig houdt met deze aangelegenheid. De groep archiefonderzoek is benadeeld door de tijdelijke onderbrenging van het gemeente-

lijk archief in Lochem.

De contacten met de zusterverenigingen uit de regio werden versterkt door uitwisseling van diverse gegevens.

Als activiteiten in de loop van het jaar door "De Elf Marken" ontwikkeld, noemen we: een fietstocht door Harfsen - Kring van Dorth - Schoolt, een wandeling door Epse, een dialezing door de heer Jansen in De Pessink te Epse, eveneens een dia/filmlezing in zaal Buitenlust te Harfsen (de heren Volkers en Jansen), een filmavond in 't Jolink te Eefde (de heer Rood), een lezing over het land van meester Heuvel in "Ons Huis" te Almen (door de heer C. Hartgers).

In 1986 werd in de gemeente Gorssel een monumentencommissie ingesteld. Onze vereniging is in deze commissie vertegenwoordigd door de heer J. Nijenhuis.

De redactiecommissie, gevormd door de heren Hoekstra, Kuik en Meedendorp, zorgde dat "Ons Markenboek" vier maal op tijd kon verschijnen. Enige leden zorgden voor de nodige copij. Genoemde commissie rekent in deze zin ook in de toekomst op medewerking van onze leden.

Onze vereniging stelde pogingen in het werk om filmbeelden te verkrijgen van "Gorssels bevrijding" in 1945. Dit is inmiddels gelukt.

De heren Goorman en Pasman werken momenteel mee aan de afdeling dialectologie van het Meertensinstituut.

Door middel van een kleinschalig opgezette tentoonstelling, verleenden we medewerking aan een jubileumviering te Joppe.

Het aantal leden is sedert de vorige jaarvergadering toegenomen met 31 en bedraagt momenteel 387.

Ook dit jaar was onze voorzitter de grote animator van diverse activiteiten. Hij doet veel - te veel om op te noemen! Dus laten we het hierbij.

HERINNERINGEN VAN EEN OUD-HARFSENSE INGEZETENE AAN DE CYCLOON DIE HARFSEN EN OMGEVING 60 JAAR GELEDEN TEISTERDE

J.H. Goorman

Het is vrijdagmiddag 1 juni 1927, een prachtige zomerdag vrijdags voor pinksteren. Het is warm en de rust ligt over de Harfsense Enk en omgeving. De bewoners zijn bezig op het land met het onkruidvrij maken van de bieten en andere werkzaamheden.

Het belooft een goed jaar te worden.

Om ongeveer half drie begint de zon schuil te gaan achter een wolkendek, om drie uur wordt het plotseling zo donker, dat het lijkt of het nacht is.

Iedereen haast zich naar huis, enkelen kunnen nauwelijks hun huizen bereiken en zien de wieken van de molen van Hartgerink door een rukwind door de lucht vliegen. In een niet te beschrijven korte tijd gaan huizen, bomen en kippenhokken tegen de vlakte. Enkele hokken vindt men later op 1 à 2 km. afstand terug in de korenvelden, zoals bij het pluimveebedrijf van Jimmink, toen nog in de Harfsense Enk.

De orkaan met zijn verwoestende kracht gaat verder in de richting van Harfsen, op z'n weg een ravage achterlatend van ontwortelde bomen en omgewaaide hooibergen, om opnieuw toe te slaan aan de Bielderweg en omgeving.

Hier gaat de prachtige, oude boerderij "De Bielder" totaal tegen de vlakte. Enkele bewoners worden gewond, o.a. de eigenaar de heer Ten Have (gekneusde ribben) en een zoon door een beenbreuk.

Ook de boerderij van de familie Hakvoort krijgt het zwaar te verduren. Gelukkig wordt de bewoners en vele anderen veel leed bespaard door de zeer degelijke constructie als de

Wat er van "De Bielder" overbleef

grote schoorsteen met groot geraas naar beneden komt, maar wonderlijk genoeg blijft hangen op de keukenzolder. In die keuken bevinden zich nl. ongeveer 20 personen, het meest schoolkinderen die er een veilig heenkomen hadden gezocht op weg naar huis. Van een grote boomgaard, ongeveer 100 bomen in volle bloei, blijft er bijna niet één overeind.

Twee houtslepers die nog net hun paarden bij Hakvoort binnen konden krijgen vinden hun wagens, beladen met drie zware populieren, omgekeerd terug in de berm van de weg.

Ook andere boerderijen liepen zware schade op. Zo werd de boerderij, nu bewoond door de familie Temmink, totaal van haar fundatie gerukt en moest voor herstel voor een groot gedeelte worden afgebroken.

De veldgewassen die er prachtig voor stonden o.a. de rogge, toen het meest verbouwde gewas, lag plat over de akkers.

Al met al een droevige aanblik, wat een natuurgeweld in enkele ogenblikken kan aanrichten.

Uit:

AARDRIJKSKUNDIG WOORDENBOEK DER NEDERLANDEN

(voor volledige titelbeschrijving zie ONS MARKENBOEK, 4e jaargang, no. 3, blz. 18)

ALMEN, d. in het voorm. graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw. arr., distr., en 1½ u. O. ten N. van Zutphen, kant. en 1 u.N.O. van Warnsveld, gem. en 1½ u. Z. van Gorssel, 7½ u. N.O. van Arnhem, aan de Berkel. Het telt 460 inw., die meest in landbouw hun bestaan vinden, en van welke de Herv. tot de gem. Almen en Harfsen behooren. De h. liggen hier zeer verspreid, en het kerkje heeft eene zeer fraaie ligging te midden van de buitenplaats Ter Meulen, oudtijds het Hof te Almen genaamd. Voor de Reformatie werd deze kerk door den Graaf van Zutphen begeven, en den Pastoor was eertijds een Kapelaan toegevoegd, die het vikariaat van den H. Nicolaas en Catharina had. Onder deze pastorij, te weten te Harfsen, was ook eene kapel gebouwd. Aan den ingang van het kerkje te Almen ziet men eene zeer oude doopvont van Bentheimer steen, met vier kolommen uitgewerkt, van welke twee van boven met menschenhoofden, een met een rams- en het vierde met een kattenhoofd uitgebeiteld zijn. Boven in den rand van het waterbekken, ziet men sporen als van eenig ijzerwerk, dat op de vont gestaan, en waarschijnlijk gediend zal hebben, om het deksel op te ligten, of wel om de gedaante van eene duif, den H. Geest afbeeldende, boven het water te laten zitten of zweven. De vont is eene Nederl. el hoog, en boven ruim tachtig duim over kruis breed. Men vindt haar afgebeeld in den Gelderschen Volks-almanak voor 1835.

Onder Almen ligt ook het adell. huis Ehze.

ALMEN (HOF TE), voorm. adell. huis. Zie Meulen (Ter).

ALMEN EN HARFSEN, kerk. gem. prov. Gelderland, klass. en ring van Zutphen, met eene kerk en eene kapel die door eenen Predikant bediend worden. De gem. telt ruim 1100 zielen, en heeft een vrij beroep.

DORTH, Dort, of Kring van Dorth, buurs. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw., distr., arr., kant. en 2 u. N.N.O. van Zutphen, gem. en 1½ u. N.O. van Gorssel.

Deze buurs. is eene heerl., welke tot in 1822 eene afzonderlijke gem. uitmaakte, doch toen met Gorssel vereenigd werd. Men heeft er 44 h., waaronder het adell. h. Dorth (zie het volgende art.), en telt er 300 inw.

De heerl. Dorth wordt thans in eigendom bezeten door den Heer Laurens Kleyn, woonachtig op het Huis Dorth.

EEFDE of Efden, buurs. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw., distr., arr., kant. en ½ u. N.O. van Zutphen, gem. en ½ u. Z. van Gorssel; met 83 h. en 690 inw.

EEFDSCHE BEEK, Rijsselsche Beek of Polbeek, beek in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, die in het Exelsche veld, onder Laren, onder de benaming van Huurnderbeek en in het Verwoldsche broek, onder dien van Verwoldsche Molenbeek ontstaat.

Uit de vereeniging dezer beide watertjes ontstaat eene beek, die, met eene westelijke strekking, in de gem. Gorssel valt; door de buurschap Harfsen loopt, waar zij den naam van Harfsensche beek aanneemt; voorts onder dien van Eefdsche beek, door de buurs. Eefde, en onder dien van Rijsselsche beek, langs het landgoed Rijssel vloeit; daarna in eene eenigszins zuidwestelijke strekking, naar de Polbeek loopt, en met deze vereenigd, zich bij het fort de Pol in den IJssel ontlast.

EPSE of Epsen, buurs. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, arr., kant. en 2 u. N. van Zutphen, gem. en ½ u. N. van Gorssel; met 76 h. en 550 inw., aan den grooten weg naar Deventer.

Men heeft er eene school, die gemiddeld door een getal van 75 leerlingen bezocht wordt.

HARFSEN, Harssen, Herfsen of Herssen, buurs. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw., distr., arr., kant. en 1½ u. N.O. van Zutphen, gem. en 1½ u. Z.O. van Gorssel; met 98 h. en ongeveer 730 inw.

In deze buurs. hebben de Herv. eene kapel, waarin slechts eenmaal in het jaar gepredikt wordt, en wel bij gelegenheid van de Harfsensche kermis, die den laatsten Zondag in September valt.

Men houdt hier ook twee beestenmarkten, de eene den 9 April, de andere daags na de kermis.

HARFSENSCHE BEEK, beek in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland. Zie Eefdsche beek.

DAM (DEN-), oude havez. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw., arr., kant. en ½ u. N.O. van Zutphen, gem. en 1¼ u. Z.O. van Gorssel.

Deze hav., welke reeds in eenen ouden brief van Reinald II, Graaf van Gelder, van het jaar 1324, voorkomt, beslaat met de onderhoorigheden, eene oppervlakte van 20 bund. 54 v.r. 25 v.ell. In het laatst der vorige eeuw werd het bezeten door Alexander Hendrik Baron van der Capelle tot den Boedelhof, en is thans een eigendom van Jonkvrouwe Henriette Constance Wilhelmine Baronesse van der Capelle tot den Dam.

DORTH, adell. h. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw., distr., arr., kant. en

2 u. N.N.O. van Zutphen, gem. en 1½ u. N.O. van Gorssel, in de buurs. Dorth.

Het beslaat met de daartoe behoorende gronden, eene oppervlakte van 310 bund. 28. v.r. 40 v.ell., en wordt thans in eigendom bezeten en bewoond door den Heer Laurens Kleyn.

EHZE of Eeze, adell. hofstad, graafs. Zutphen, prov. Gelderland., kw., distr., arr., kant. en 1 3/4 u. O. ten N. van Zutphen, gem. en 1¼ u. Z.O. van Gorssel, ¼ O. van Almen, waartoe zij behoort.

Rondom het huis, hetwelk een groot en deftig gebouw is, vindt men een boschrijk landschap, met sierlijk aangelegde partijen; terwijl de geheele oppervlakte der tot deze hofstad behoorende gronden 257 bund. 46 v.r. 46 v. ell. bevat.

Zij wordt thans in eigendom bezeten en bewoond door Mevrouw de Douairière van den Heer Arnout Baron van Zuylen van Nyenvelt van Ehze.

ELZE (HET-), buit. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, arr., kant. en 3/4 u. N.O. van Zutphen, gem. en 1 u. Z.O. van Gorssel, ¼ u. van den straatweg van Zutphen op Deventer.

Dit buit. bestaande in heerenhuis, koetshuis, stallingen, tuinmanswoning, tuinen, boomgaarden, schoone bosschen en fraaije met water doorsneden wandeldreven, beslaat eene oppervlakte van 14 bund., 29 v.r. 30 v. ell., en wordt thans in eigendom bezeten door Jonkheer Mr. Pieter Nicolaas Quarles van Ufford, woonachtig te Zutphen.

ESCHEDE, op sommige kaarten ook Esschede gespeld, oud adell.h. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw. distr., arr., kant. en 1 u. N. van Zutphen, gem. en ¼ u. Z.W. van Gorssel.

Dit adell. h. beslaat met de daartoe behoorende gronden eene oppervlakte van 148 bund. 18 v.r. 55 v.ell., en wordt thans in eigendom bezeten en bewoond door Vrouwe Elizabeth Fischer, echtgenoote van den Heer J. Sappius Graevestein.

HASSINK, landg. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw., distr., arr., kant. en 2 u. N. van Zutphen, gem. en ½ u. Z. van Gorssel.

Dit landg. beslaat, met de daartoe behoorende gronden, eene oppervlakte van 257 bund 50 v.r. 14 v.ell., en wordt tegenwoordig in eigendom bezeten door den Heer S.J. Bruce, woonachtig te Deventer.

HULZE (HET) of Het Hulsen, havez. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw., distr., arr., kant. en ½ u. N.O. van Zutphen, gem. Gorssel.

JOPPE, landh. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw., distr., arr., kant. en 1½ u. N.O. van Zutphen, gem. en 30 min. O van Gorssel.

Dit fraaije landh. levert door zijne bekoorlijke partijen en statige bosschen, een verrassend gezigt op bij den overgang uit de Gorsselsche heide, waaraan het paalt. Het beslaat, met de daartoe behoorende gronden, eene oppervlakte van 206 bund. 27 v.r. 75 v.ell., en wordt thans in eigendom bezeten en bewoond door den Heer A. Brants.

MEULEN (TER-), oudtijds het Hof te Almen genoemd, buitenpl. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, distr., arr., kant. en 1½ u. O. ten N. van Zutphen, gem. en 1½ u. Z. van Gorssel, 3 min. Z. van Almen, waartoe zij behoort.

Deze fraaije buitenpl. beslaat, met de daartoe behoorende gronden, eene oppervlakte

van 47 bund. 6 v.r. 80 v.ell., en wordt thans in eigendom bezeten en bewoond door den Heer J.L. Umbgrove.

RIJSSEL, landh. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, kw., distr., arr., kant. en 3/4 u. N. van Zutphen, gem. en 3/4 u. Z. van Gorssel.

Dit landh. beslaat met de daartoe behoorende gronden, eene oppervlakte van 53 bund. 32 v.r. 10 v.ell., en wordt thans in eigendom bezeten door den Heer G.F.W. Baron van Neukirchen, genaamd Nyvenheim, woonachtig te 's Gravenhage.

RIJSSELSCHE BEEK, beek in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland. Zie Eefsche beek.

VOORST (HET HUIS DE), landg. in het graafs. Zutphen, prov. Gelderland, distr., arr., kant. en ½ u. N.O. van Zutphen, gedeeltelijk gem. en ½ u. Z.O. van Gorssel, gedeeltelijk gem. en ¼ u. O.N.O. van Warnsveld, tusschen den straatweg van Zutphen op Deventer en van Zutphen op Winterswijk en doorsneden door den grooten weg, welke die beide straatwegen verbindt.

Dit huis is in het jaar 1700, op kosten van Willem III, Koning van Groot Brittanië, gesticht en door hem aan den Graaf van Albemarle vereerd. Het is alleszins vorstelijk gebouwd, de werklieden waren daartoe opzettelijk uit Engeland herwaarts ontboden, en hebben, in alles, de keurlijkste Engelsche wijze van schikken en versieren opgevolgd. Gedurende het leven van Koning Willem III, besteedde de Graaf veel geld, om dit huis in luister te doen uitmunten, zoodat bouwkundigen het voor verre weg het netste landhuis van de Vereenigde Nederlanden hielden. Men wil zelfs, dat de daar rondom wonende

landlieden er door lijden moesten, om dat de Graaf zich van hun land bediende, om toegangen tot zijne plaats te maken. Ook zegt men, dat hij het water van hunne landen liet afleiden, om er zich tot het maken van fonteinen, van te bedienen. Wat hier van zijn mag, na het jaar 1702 rukten de landlieden 's Graven scheidpalen uit den grond en ontzagen zich niet, eenige toegangen naar het huis te Voorst om te spitten. Het water werd ook zijnen vorigen loop hergeven, zoodat het groot fonteinwerk achterblijven moest.

Het kasteel bestaat uit een vierkant, prachtig, geheel van Bentheimersteen opgetrokken, hoofdgebouw van drie verdiepingen, ter wederzijde door fraaije galerijen met kolonnades verbonden aan twee uitgestrekte vleugelgebouwen, alles met zware looden platten gedekt. Het bevat met den linkervleugel in alles te zamen 35 kamers, waaronder zeer vele ruime vertrekken en zalen, alle hoogst kostbaar betimmerd, behangen, geplafoneerd, meest alle van prachtige marmeren schoorsteenmantels voorzien en versierd met schoon antiek schilderwerk en hoogst kostbaar gesneden houtwerk van groote en zeldzame kunstwaarde, schoone marmeren vestibule, badkamer, ruime zolderingen, dienstbodenkamers, prachtig gewelfde en gevloerde kelders, ruime keukens, bakovens en provisiekamers. De regtervleugel, waarop een uurwerk en klok, bevat de tuinmanswoning, oranjerie, ruime geplafoneerde stalling voor zes paarden en drie koetshuizen. In het huis en de beide vleugels zijn vier welwaters-, twee gracht- en eene regenwaterspompen, en wordt verder al datgene gevonden, hetwelk tot zoodanig grootsch en welingerigt gebouw kan gerekend worden te behooren. Het is gelegen aan een fraai met zijne grachten omgeven park, terwijl het landgoed verder is doorsneden met schoone wandelingen, en ten allen tijde

ruime gelegenheid tot jagtvermaak, zoo mede tot visscherij heeft aangeboden. Het munt niet minder uit in kostbare huissieraden, keurig gemaakt zilverwerk en van het fijnste Saksische porselein. Men vertoont er de slaapkamer van Koning Willem III, die zestig duizend gulden van meubileren zou gekost hebben. Dit landgoed beslaat, met de daaraan getrokkene havezathe den Boedelhof, de rentmeesterswoning, het Kunsteler of de Koningszaal genaamd, de boerenerven het Wilsink, het Veldkamp, het Kalfster, het Ooitink, de Reest en het Nijveld, de daghuurdersplaats de Dammerboer, de katersteden de Molendijk, de Vlaglanden, de Boedelhoverkamp en de Eemlanderkamp, uitgestrekte akkermaalsbosschen, eene groote hoeveelheid zware opgaande eiken-, beuken- en dennenboomen in bosschen en lanen en verder bouw- en weilanden, 380 bund. 34 v.r. 50 v.ell.

In October 1700 waren de huizen en havezathen De Voorst en Velde door het landschap Zutphen tot eene hooge heerlijkheid verheven, en in den aanvang des volgenden jaars werden de grensscheidingen dier heerlijkheid geregeld. Doch in April des jaars 1705 vond het landschap, op de vertoogen der stad Zutphen, goed de heerlijkheid van Voorst te vernietigen en den open brief, in het Landdags Reces, te doen doorhalen; sedert welken tijd Voorst wederom aan het schoutambt van Zutphen onderhoorig geworden is.

GREPEN UIT DE HISTORIE VAN DE EHZE TE ALMEN

J. Harenberg

Het Herenhuis

Evert van Lintelo erfde van zijn in 1590 overleden vader, eveneens Evert geheten, het kasteel De Marsch te Zutphen, dat op dat moment waarschijnlijk voor een goed deel in puin lag. Ook het goed de Nattelt te Voorst viel hem toe. Met de Marsch werd hij in 1592 beleend. Evert jr. was wat men noemt een geluksvogel; van zijn in 1595 overleden oom Herman van Lintelo erfde hij de Ehze, waarmee hij in 1597 beleend werd.

Hij huwde eerst (1593) met Nomina Beninga van Gruthuizen, van wie niet meer bekend is, dan dat zij weduwe was. Zijn tweede huwelijk sloot hij in 1594 en wel met Arnolda van Hoemen of Heumen. Mogelijk hebben deze twee huwelijken hem de middelen verschaft om zijn bouwlust te kunnen botvieren. Want er viel wat te herbouwen!

Allereerst de Marsch, die gelegen heeft aan de overzijde van de IJssel bij het Zutphense stadsdeel de Hoven. Het huis is overigens rond 1800 geheel afgebroken, slechts ter plaatse van een bijgebouw staat nu een herenboerderij. In 1607 werd de Nattelt herbouwd en twee stenen met de wapens Lintelo en Hoemen herinneren nog daaraan. Deze boerderij met fraaie Gelderse gevel is gelegen buiten Voorst aan de rechterzijde van de weg naar Apeldoorn. In 1610 liet hij de Ehze herbouwen.

Zo kon hij bij zijn overlijden in 1637 zijn dan nog in leven zijnde kinderen ieder een goed nalaten.

Johan, de jongste zoon, kreeg de Marsch; de dochter Geertruid de Nattelt met de daarbij gelegen Mollenberch en de oudste zoon, Willem geheten, ontving de Ehze.

Dat was kennelijk de belangrijkste bezitting, want het was gebruik dat die naar de oudste zoon ging. Dat het een belangrijk huis geweest is, leert ons een beschrijving uit 1654, waarin wordt medegedeeld : "De bouwerschap ofte vlecke Eese niet wijd van Lochem en is nergens door vernaemd dan door het huys van den Heer Linteloe, 't welk als voor een wonder van 't Graeffschap word gehouden, ende, weghen syne weytsheyd, meer gelijkt op eene Vorstelijke dan op eens edelmans wooningh".

Ook Willem schijnt nogal wat aan de Ehze verbouwd te hebben, want een tijdgenoot van hem weet te vertellen: "dat hij de Ehze in den jaere Ao. 1647 getimmert heefft". Willem heeft nog net het jaar 1658 volgemaakt, want diezelfde tijdgenoot verschaft ons over hem de informatie "dat hij Ao. 1658 den 31 Decemb. van het Walfaert 's avonts wederomme op die Eza komende, is subitel. qual. en flaew geworden ende haestich daerap gestorven is". Ter verduidelijking: het Walfort bij Aalten was het stamhuis van de Van Lintelo's en behoorde op dat moment toe aan een kleinzoon van Willem, Frederick Goossen van Coeverden.

Willem liet de Ehze na aan zijn zoon Willem, aangezien Derk, zijn oudste zoon vrijwel op hetzelfde moment als hij overleden moet zijn, want Willem junior werd al in 1659 met het goed beleend. Uit het leenregister blijkt ook welke boerderijen toen tot de Ehze behoorden. Het zijn: de Haegen (Ehzerman), Lebbink, Bouwhuys, Banckreys (Baankreis), Hamersteen en Segget (Scheggert).

DE BAANKREIS

De huidige boerderij (Hogenkampsweg 3)

Een jaar later, in 1660, trouwde Willem met Anna Ripperda. Hoewel Anna reeds in 1663 overleed, en Willem in 1668 hertrouwde met Anna Josina Mulert, kocht hij in 1678 de havesathe Boxbergen uit de desolate boedel van Anna's broer, Unico Ripperda. Willem schijnt zijn laatste jaren op Boxbergen bij Olst te hebben doorgebracht, want in 1695 overleed hij daar.

Kennelijk had Willem zijn financiële middelen overschat, want er rustten veel schulden op de Ehze, zozeer zelfs, dat van een failliete boedel gesproken kan worden. Een aantal verwinhebbers (houders van schuldbekentenissen) transporteert in 1679 het recht van verwin voor f. 20.000,-- aan Willems broer Timan Johan en een andere groep doet datzelfde in 1681 voor f. 13.000,--. Zo was Timan Johan van Lintelo eigenaar geworden van het goed, waar hij in 1638 geboren was. Hij overleed in 1685 te Den Haag.

Drie jaar later, in 1688, verschijnt er in de "Opregte Haarlemsche Courant" het volgende bericht dat namens zijn weduwe geplaatst werd: "De Welgeboren Vrouwe Maria Elisabeth Bss. van Kniphuijsen enz., Douairière de Linteloo enz. is van meening te verkoopen op 15 en 25 Augustus 1688 te Zutphen in " 't Wijnhuis" het adellijk huis en havezate "De Ehze". Het jaar daarop verschijnt in dezelfde krant het bericht: "De kinderen en erfgenamen van wijlen den heer drost en majoor Lintelo zullen 6 en 16 Januari 1690 te Zutphen verkoopen het adellijk huis en de havezate "De Ehze". "

Kennelijk is ook Timan Johan er niet in geslaagd om uit de financiele noden te geraken. Of er geen kopers voor de Ehze zijn komen opdagen, of dat de verkoop om de een of andere reden niet is doorgegaan, is niet bekend. Uiteindelijk is de Ehze gekomen aan zijn zoon Christiaan Carel uit zijn eerste huwelijk met Anna Maria Dorothea von der Borch (dat met

Maria Elisabeth von Inn- und Kniphausen was zijn tweede), die in 1705 in het huwelijk trad met Clara Elisabeth van Nagell, afkomstig van het kasteel Ampsen bij Lochem.

Christiaan Carel was van 1700 tot 1713 ambassadeur van de Staten Generaal van de Verenigde Nederlanden aan het Hof te Berlijn. Aangenomen mag worden, dat de bouwkundige toestand van de Ehze geleidelijk verslechterd is. Die toestand zal echter verbeteren. Ongetwijfeld daartoe in staat gesteld door de erfenis van A.A.S. van Coeverden en het vermogen van zijn vrouw, besluit Christiaan Carel de Ehze te laten verbouwen en te moderniseren.

In het huisarchief Keppel is een bestek aanwezig, dat op 30 november 1730 op de Ehze ondertekend is, dragende de titel: "Besteck van Metselwerck van eene steene brugge over de graffte (gracht) ende muuren langst deselve van het huijs de Ehse, oock van steenhouwerije tot bedeckinge der muuren voornoemt, oprigten van pedestaelen (voetstukken) met de beelden daerop, en het afhangen van ijseren poorten en deuren met alles wat daertoe behoort, en int vervolgh te sien is voor den hooghwelgebooren Heer Christiaan Carel Vrijheer van Lintelo, Heer van de Ehse en Walvaert (dat hij in 1729 ontving als erfgenaam van Anna Adriana Sibilla van Coeverden) aen bestedet aen Meester Johan Peters Architect en Metselaers Baes der Stadt Deventer bestaende in de naevolgende Posten", waarna een opgave van de te verrichten werkzaamheden volgt.

Het gehele bestek beslaat vier dichtbeschreven vellen papier en is nauwelijks interessant om hier in zijn geheel op te nemen. Een paar punten zullen hier nader toegelicht worden.

Allereerst moest de binnenplaats opgehoogd en opnieuw bestraat worden en moesten afvoeren gemaakt worden in de keermuren langs de

gracht. Ook moesten er nieuwe keermuren opgemetseld worden, waartoe geheid moest worden, of, zoals het er staat: "Het heijwerck wordt onder stelt met eijcken Schaelen op Paelen, off paelen alleen kort aen malckanderen geslagen en tusschen bijden met stucken Steen, en kalck ingegoten te sullen sijn." Van beide bouwhuizen moesten de fundamenten gerepareerd worden en er moesten pilaren langs de gracht worden gemetseld, waartussen hekwerk van smeedijzer zou komen. Dat de aannemer keurig werk zou leveren, was natuurlijk vanzelfsprekend en bovendien was hij daartoe verplicht, en daarom komt in het bestek de volgende zinsnede voor: "alle muuren die dagh sien, sullen net gevoegt en afgesneden worden, sullende het voegen drie jaeren door den aennemer moeten goet gehouden worden".

Aan weerszijden van de brug verrezen twee voetstukken, waarop leeuwen kwamen te liggen, zoals op het prentje uit 1743 te zien is. Op een vroegere tekening komen zij nog niet voor. De precieze plaats was nauwkeurig vastgesteld en "sal den aennemer goede agtslaen, dat daer de pedestaelen komen te staan, daer de leuwen opgeset sullen worden de muuren soo veel dicker moeten worden gemaeckt, te weten soo dick als dat de pedestael nae de kant van de graffte moet uijtkomen, nae dat het nae de kant van de buiten plaetse (voorplein) in sijn ordre sal sijn gestelt".

Ook werden er twee smeedijzeren hekken aangebracht, één op de brug en één bij de ingang, zoals op bijgaande plattegrond aangegeven is.

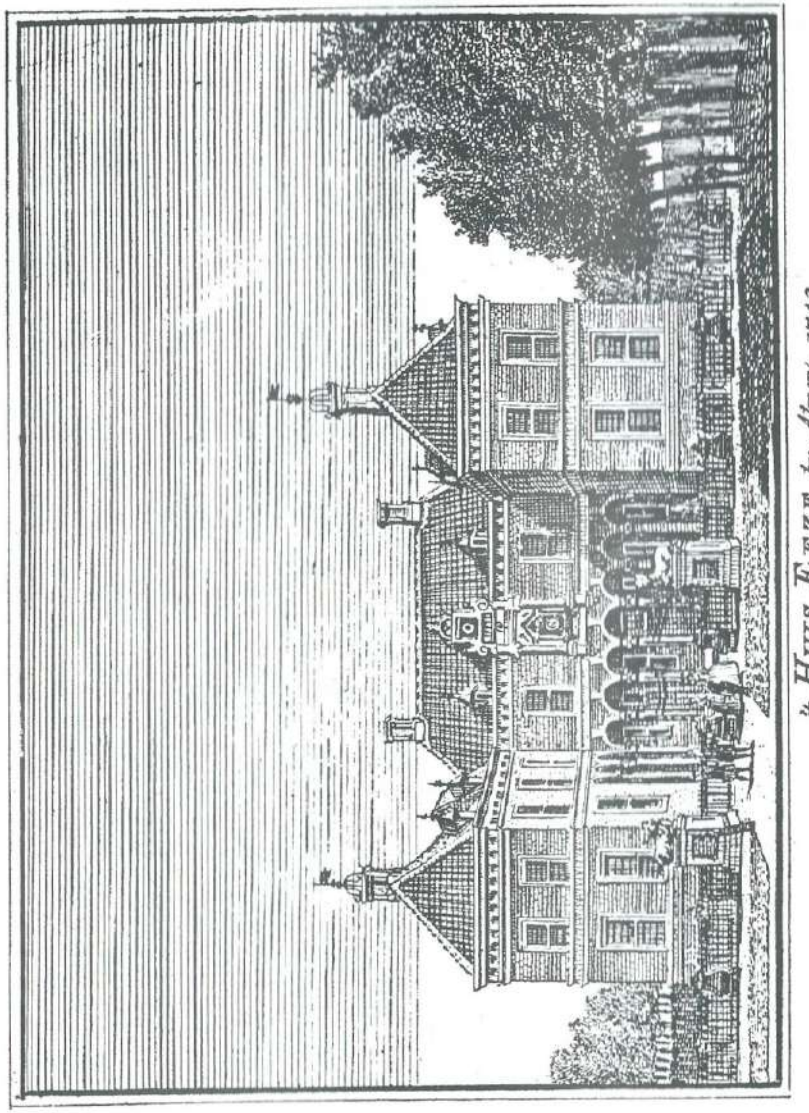

Na de verbouwing door C.C. van Lintelo.

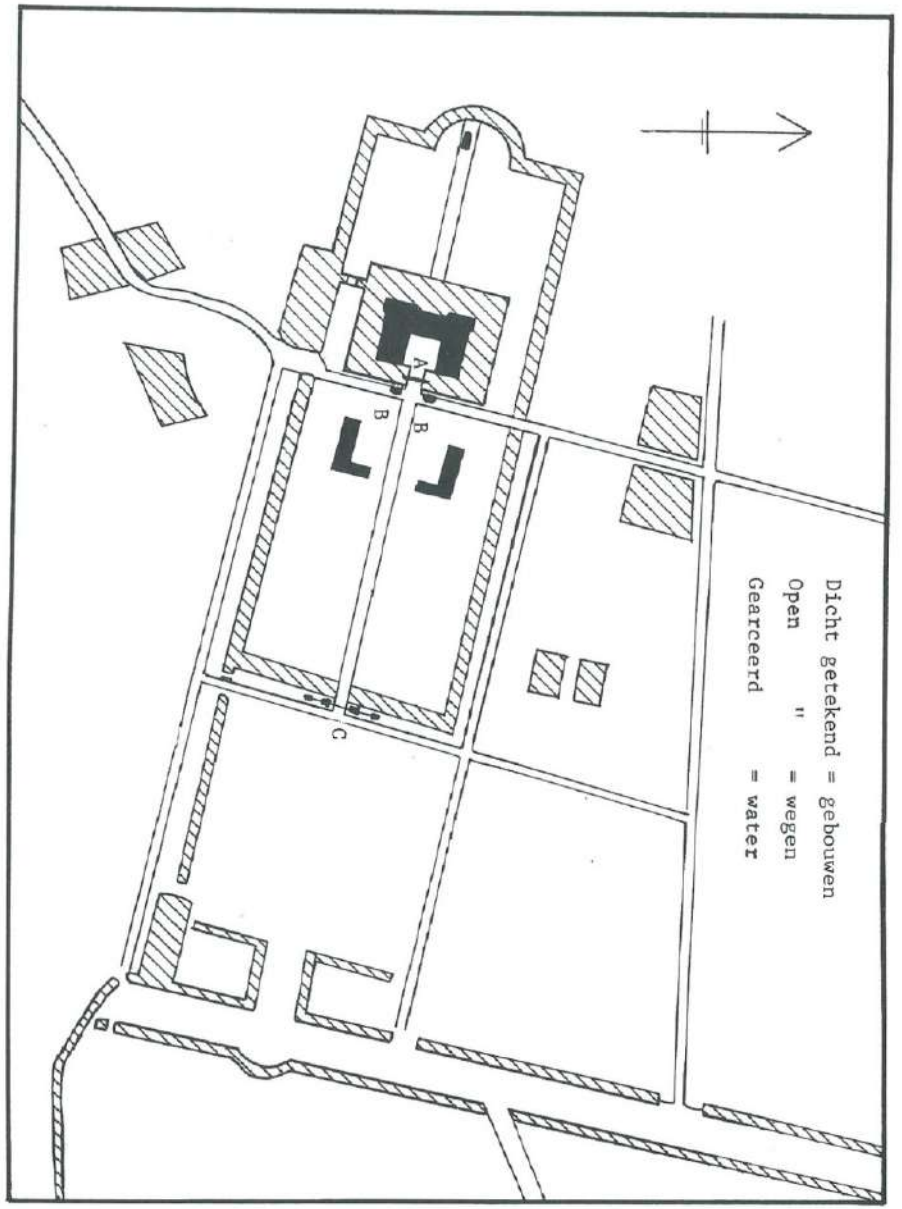

Reconstructie van de aanleg van de Ehze ten tijde van C.C. van Lintelo.

Bij A het smeedijzeren hek over de brug; bij B de leeuwen op de piedestals; bij C de vermoedelijke plaats van het inrijhek, dat thans voor het Medler staat.

Ook die werden nauwkeurig omschreven, zoals uit het bestek blijkt: "die bijde ijsere Poorten soo op die brugge als die in die voorpoorte met derselver sijdsvleugels hegt en vast in te vatten met looth te begieten, en onvrigtbaer (onwrikbaar) vast te hegten, soo en als het behoort voorts wel te besorgen dat deselve van goeden ganck en loop sijn en wel voegsaem en gemackelijck te saemen sluiten (lichtlopend en goed sluitend zijn), ten dien eijnde de metalen pennen daer sij inloopen wel vast in de naementse voetsteene (Naamse = natuurstenen blokken waarin de hekken draaiden) in te houwen en vast te maecken".

Het gehele werk vergde de somma van 550 Carolusguldens, door de opdrachtgever te voldoen in drie termijnen. De aannemer diende met de werkzaamheden te beginnen half juli 1731 en het op te leveren per 31 oktober van dat jaar. Mocht die datum overschreden worden, dan was hij een boete van 25 gulden verschuldigd, "dogh bij aldien het mogte gebeuren, dat door den grooten aenwas van waeter off eenigh ander besonder onverwagt toe valt" het werk niet begonnen of afgemaakt kon worden, dan zouden er nieuwe regels opgesteld worden.

Alle kosten bijkomend waren voor rekening van de aannemer, "alleenlick sal den meester aennemer, wanneer hier in persoon bij het werck is op het huijs (= het kasteel) kost en dranck en slapen genieten, als mede desselfs meester knegt bij de domestiken (bedienden) van de heer besteder, en verder niets". Tja, onderscheid moet er zijn, zo was het vroeger zeker! We leren bovendien uit dit bestek, dat Jan Peterszen, zoals hij ondertekent, niet zo maar een metselaarsbaas was, maar dat we hem rustig mogen vergelijken met een hedendaags architect en in dit geval de gemeentearchitect van Deventer.

Christiaan Carel van Lintelo heeft niet lang meer kunnen genieten van de gemoderniseerde Ehze; reeds op 12 december 1736 sloot hij de ogen voor eeuwig en werd in de grafkelder onder de Almense kerk bijgezet. Na het overlijden van zijn vrouw in 1742 werd de erfenis verdeeld, waarbij de Ehze toeviel aan de oudste dochter, Anna Maria Dorothea, in 1724 gehuwd met Maurits Carel George Willem Ripperda. Deze bezat zo al het een en ander, te weten het kasteel te Vorden, Verwolde bij Laren, de Leemcuyl bij Hengelo (G) en Weldam met Olydam bij Goor. Kennelijk was de Ehze het meest logeabele huis dat de echtelieden bezaten, want hier zijn zij gaan wonen en beide zijn er ook overleden; hij in 1751, zij in 1768. Ze zijn eveneens bijgezet in de grafkelder in de kerk.

De Ehze is nadien verkocht en kwam in het begin van de vorige eeuw door erfenis aan Johanna Maria Adriana von Knuth, die in 1816 in het huwelijk trad met Jan Derk Langenberg.

Laatstgenoemde is de geschiedenis ingegaan als de sloper van de Ehze; een betiteling die misschien niet geheel gerechtvaardigd is. Zijn schoonvader zal niet veel aan onderhoud gedaan hebben en bovendien is de moeilijke Franse tijd over het huis heen gegaan, zodat we mogen aannemen, dat de staat van onderhoud niet geweldig zal zijn geweest. Kort en goed: Langenberg liet het kasteel op de rechtervleugel na afbreken en verkocht veel van de ornamenten in en rond het huis.

Zo verdween het hek bij de ingang en de "pedestaelen, daer de leuwen" op stonden. Ze zijn echter niet verloren gegaan. Wanneer u eens de Vordense Achtkastelentocht meefietst, kunt u ze zien staan bij de toegang van het kasteel Medler.

Het toegangshek van de Ehze, thans staande voor het Medler te Vorden

Een van de twee leeuwen van de Ehze, thans aanwezig bij het Medler

De zandstenen vazen op de hekpijlers dragen thans de wapens Dorth en Hövell en herinneren aan Reinier Engelbert van Dorth, die in 1793 gehuwd was met Maria Geertruid Judith van Hövell. De beide leeuwen, die op gemetselde hondehokken staan, vertonen de zelfde wapens. Duidelijk is te zien, dat de wapenschilden eerst vlak gekapt zijn en dat toen genoemde wapens verdiept zijn uitgehouwen. Oorspronkelijk hebben zowel de vazen als de leeuwen de wapens Lintelo en Nagell gedragen. Vóór het hek staan twee vazen en op de voetstukken daarvan is een kroon afgebeeld met daaronder twee letters L (een normaal en een spiegelbeeld), verwijzende naar de Lintelo's.

Een ander, niet van buitenaf zichtbaar overblijfsel van de Ehze op het Medler hangt in het klokketorentje op het dak. Daar bevindt zich een klok met het opschrift:
W. v. Lintelo I. v. Dorth Anno Domini MDCLV, herinnerende aan het echtpaar Willem van Lintelo en Johanna van Dorth.

Op de Ehze zelf zijn nog de kelders van het oude huis aanwezig onder het nieuwe huis van 1919, die onder meer in gebruik zijn als aula voor het er thans gevestigde verpleeghuis.

De tegenwoordige brug met het daarvoor staande hek werd eerst in 1908 daar gebouwd door de toenmalige eigenaars, het echtpaar Van den Honert-Janssen.

Voornaamste geraadpleegde literatuur:

Huisarchief Keppel (R.A. Arnhem)
Huisarchief Ehze (idem)
Bijdrage tot de genealogie van Lintelo, door Jhr. H.H. Roëll in "De Nederlandsche Leeuw", 1939.

NAMEN VAN WEGEN (5)

Flessenbosweg

Deze naam is gegeven aan de verbinding tussen de Dommerholtsweg en het kruispunt Huzarenlaan en Elfuursweg onder het Joppegebied.

Hoewel men aan in het bos weggeworpen flessen zou kunnen denken heeft deze naam toch een andere oorsprong. Al zijn we er nog niet helemaal uit welke.

Zoals gewoonlijk moeten we teruggaan naar vroegere jaren. Toen was het gebied tussen Gorssel, Epse en Joppe nog volop met bos bedekt. Een verkavelingskaart van de verkoop van het landgoed 't Hassink in vele percelen, geeft aan dat er ook in 1919 aan weerszijden van de Dommerbeek, die tussen Gorssel en Epse naar de IJssel stroomt, nog veel bos voorkwam.

Het gebied tussen de huidige Voortseweg (ten noorden van de Dommerbeek) en de Elfuursweg (ten zuiden ervan) droeg de naam Flessenbos. De Voortseweg werd trouwens Flessendijk (Flesndiek) genoemd. Het is eigenlijk vreemd dat deze naam niet is gehandhaafd.

Verder draagt een groot perceel -huidigweiland tussen de Dommerbeek en de Dommerholtsweg, aan de rand van het bosgebied langs de Huzarenlaan, de naam "de Flesse". Aansluitend hieraan is er bij de beek, waar deze onder de Voortseweg doorgaat, een perceel met de naam "De Bos".

Waar komt nu de naam Fles (Flesse) vandaan? Hiervoor hebben we enkele verklaringen, maar welke hiervan de juiste is konden we nog niet achterhalen.

De eerste verklaring leiden we af van hetgeen de heer E. Stormink, "Klein Walle" te Gorssel ons mededeelde. Zijn vader zei vroeger, wanneer er door overstromingen van

IJssel en Dommerbeek overlast van water was: "dat moeten we gaan flessen". En met dit flessen werd bedoeld: verspreiden, afvoeren maken naar lager gelegen plekken.

Wellicht heeft het perceel "de Flesse" ook een dergelijke rol vervuld als laag gelegen afvoergebied van het omliggende overstroomde bos.

Naar verluidt kwamen er in het bos enkele open plekken voor. Ook werd op singels eikenhakhout geteeld voor eekwinning ten behoeve van de leerlooierij. En door dit gegeven komen we op een tweede mogelijkheid voor de naam Flessenbos. De singels voor het eikenhout waren wel omgeven door geulen in verband met watervoorziening (en afvoer). Zulke geulen kan men nu nog op het terrein van het landgoed Joppe zien. Daar liggen nog singels tussen geulen (slootjes) die vroeger voor de teelt van eikenhakhout werden gebruikt.

Het is mogelijk dat deze geulen in de volksmond flessen werden genoemd. Bij de naam Flessendijk denkt men n.l. niet direkt aan één fles, maar aan meerdere. Die mogelijk tussen deze dijk en de Dommerbeek zullen hebben gelegen. Maar misschien ook nog aan de noordkant van de dijk. Want uit het veldnamenonderzoek blijkt dat een gedeelte van de gronden, behorende bij de boerderij "de Beunk" en omgeven door de landerijnaam "Heetkamp", de naam "Flessenbosjen" draagt. Een heel klein gebied, maar wel met de naam "Fles".

En dan kan het nog zijn dat door overstromingen verschillende plassen (plasjes) in het bosgebied zijn gekomen waartegen men flessen zei. Bij het Kootwijkerzand op de Veluwe is een plas met de naam "Gerritsfles".

Hoe het ook zij, voor ons heeft de naam Flessenbos zeker met water te maken dat op de een of andere manier in het bos geflest werd.

Wie kan ons hierover nog meer vertellen?

TE VOET DOOR DE GEMEENTE IN 1912 (5)

Hier bestaat gelegenheid om met een bootje over te steken naar den overkant, alwaar we vinden het eeuwenoude en wijdvermaarde kasteel "Nijenbeek", in de wandeling "het Hooge Huis" genoemd en dat in de Geldersche geschiedenis een treurige vermaardheid heeft gekregen.

Het slot is gebouwd op de uiterwaarden in de onmiddellijke nabijheid van den IJsel en wordt het eerst genoemd op het einde der 13e eeuw, behoorende aan Dirk van Nijenbeek.

Na zijn dood in 1296 droeg zijn broer Arnold het slot met molens, weiden en beemden op aan Reinoud graaf van Gelre, waardoor het eertijds vrije goed in een leengoed veranderd was. In 1299 schonk Reinoud het aan het door hem gestichte gasthuis te Hattem, terwijl sedert 1307 twee priesters en een leekenbroeder er zouden gehuisvest blijven wat tot 1315 voortduurde, toen het slot op onbekende wijze ten deel viel aan de familie De Cock.

Johan de Cock van Opijnen, wiens moeder een erfdochter van Nijenbeek genoemd wordt, verkocht het in 1364 aan Eduard van Gelre. De geschiedenis van dit slot staat in nauw verband met de hevige twisten die destijds Gelre in twee legerkampen verdeelde, n.l. de aanhangers van de heeren van Bronkhorst en de heeren van Heeckeren, twee adellijke geslachten die elkander den voorrang betwistten, al lag de oorzaak van den twist ook in den naijver van het mondig wordende volk tegen den alles overheerschenden adel: "het morgenrood der constitutioneele monarchie". De wedergeboorte van Gelderland dagteekent uit die donkere dagen:

"Toen der Fed'len woeste veete
toen des tweedrachts felle vlam,
Jaar op jaar de weiden schroeiend,
's landsmans hoop vernielen kwam"

Na den dood van Reinoud II kwam het hertogdom Gelre aan Reinoud III in 1343, toen nog een knaap van 11 jaren onder voogdij van Eleonora van Engeland en de machtige heer van Valkenburg, een voogdijschap die noode werd geduld en aanleiding gaf tot vreemde inmenging. Bij de vervroegde meerderjarigverklaring, brak de twist der Heeckerens en Bronkhorsten uit, en voegde Reinoud zich openlijk bij de Heeckerens, waarop zijn broer Eduard die "de Graafschap" opeischte, steun zocht en vond bij de Bronkhorsten. Reinoud, door vele dwaze daden van zijn gewest vervreemd, leed de bekende slag bij Tiel (25 mei 1371) en werd als gevangene door zijn broeder Eduard eerst naar 't kasteel "Rozendaal" bij Arnhem gebracht en later naar 't kasteel "Nijenbeek". Aan deze gevangenschap dankt "Nijenbeek" zijn vermaardheid.

Alleen de toren, de vroegere burcht, die doorgaans alleen stond, is overgebleven. Het is een gewoon vierkant gebouw met dikke muren en weinig vensters, gedekt door een leien dak met lage borstwering. Een vooruitspringend torentje bevat den ingang en de trap; aan de eene zijde is eene deur die toegang geeft tot de overwelfde kelders, terwijl aan den anderen kant een ijzeren deur toegang tot een bakkersoven verschaft. Op 't pleintje bevindt zich een put waaruit de sterkte zich van drinkwater voorzag. Daar de loodrechte muren vuur noch bestorming duchtten, kon het kasteel langen tijd verdedigd worden, ja zelfs na de uitvinding van 't buskruit konden deze muren aan de lompe steenen kogels weerstand bieden. De trap leidt naar twee

hooge vertrekken nevens elkaar op de eerste verdieping; in 't achterste vindt men twee deuren, die toegang verleenen tot twee kamertjes, het eene in de dikte van den muur, het andere buiten den muur uitgebouwd en op twee bogen rustend, bevat een afgeschoten privaat en een klein raampje: dit is naar de overlevering de kamer waar de gevallen hertog de jaren zijner gevangenschap doorbracht en waar een gedeelte van den muur moest worden uitgebroken toen de corpulente hertog werd in vrijheid gesteld. Als bewijs hiervoor wordt den bezoeker een wijde blindeboog getoond, waarin nog tegenwoordig de deur is. De oude geschiedschrijvers verhalen dat Eduard zijn broeder "zonder slot of grendel" bewaren liet wat letterlijk heel goed is te verstaan, omdat Eduard er belang bij had zijn broeder te bewaren, niet te mishandelen, waardoor de aanhangers van Reinoud noodeloos verbitterd zouden worden. (Craandijk).

Na Reinoud zag Nijenbeek een anderen machtigen hertog binnen zijne muren n.l. de kloeke Karel van Gelder, in 1506 in zijn strijd tegen het Bourgondische huis, bijgestaan door den vermaarden bezitter van de Cannenburg, Maarten van Rossum. In 1586 hield de Graaf van Leicester er verblijf toen zijn leger voor Zutphen lag en in 't Rampjaar 1672, toen de Prins van Oranje de Franschen den overtocht over den IJsel wilde beletten, had hij zelf zijn hoofdkwartier op het slot Sinderen, terwijl de veld-maarschalk Joan Maurits van Nassau zijn intrek op Nijenbeek genomen had.

Toen behoorde het gebouw nog altijd aan de familie van Steenbergen die het van Eduard van Gelre in leen had ontvangen. Na de Steenbergens kwam het in de eerste helft van de 18e eeuw aan de Stepraedts, de Doornicks en de Van Nagels, tot het eindelijk in 1778 door

W.A. baron Schimmelpenninck van der Oye gekocht werd.

Het gebouw wordt goed onderhouden en bevat op de tweede verdieping een stamboom met vele geteekende en gekleurde familiewapens, tevens een grafmonument ter gedachtenis aan Andries baron Schimmelpenninck, overleden 10 Nov. 1776. Het bedekte vroeger den grafkelder der Schimmelpennincks in de kerk te Voorst, maar werd, toen in den patriottentijd de beeldenstorm begon tegen alles wat aan de aristocraten herinnerde, naar "den Gelderschen toren" overgebracht. Van den omgang geniet men een heerlijk uitzicht over vruchtbare velden, welvarende boerderijen met prachtig roodbont ijsselvee, de torens van Zutphen, Deventer en van vele dorpen, het witte huis "de Poll" tusschen 't geboomte, den kronkelenden IJsel, die bij Nijenbeek door een ander veer, van Bruggeman, gelegenheid geeft het landelijk dorpje Gorssel andermaal te betreden.

Op het punt van uitgang teruggekeerd, meenen we te moeten opmerken dat deze beschrijving van Gorssel op verre na geen aanspraak kan maken op volledigheid. De uitgestrekte gemeente bevat zooveel aangename wandelingen, natuurlanen en bosschen, door hun voorkomen herinnerend aan 't leven onzer voorvaderen, ja, waarin zelfs overblijfselen hunner begraafplaatsen worden aangetroffen in den vorm van urnen, hier en daar nog met menschelijke overblijfselen gevuld, o.a. op 't Hassink", dat eene vluchtige beschrijving hiervan slechts een zeer gebrekkig beeld kan geven.

Den oudheidkenner uit te nodigen een bezoek te brengen aan de merkwaardige gebouwen in onze gemeente, den zieke aan te raden in de dennen van Gorssel genezing te zoeken, den gezonde van lichaam en geest de Gorsselsche bosschen tot wandelen en fietsen te kiezen in den vacantietijd, is het doel van de uitgave van dit geschriftje.

NAMENS DE REDACTIE

In "Ons Markenboek" van juli 1986 verscheen de eerste aflevering van de "Geïllustreerde gids voor de gemeente Gorssel (....)". De laatste hebt u zojuist gelezen.

Onze aandacht was op dit werkje gevestigd door mevrouw J. Staring-Hut die nog een exemplaar bezat. Jammergenoeg was het nogal beschadigd en ontbrak de wandelkaart.

Al spoedig na het verschijnen van het julinummer vertelde mevrouw G. Wiggers-Willink uit Gorssel ons, dat zij ook nog een volkomen gaaf exemplaar van deze gids bezat, compleet met wandelkaart, die u hierbij ontvangt.

De foto's die u in de diverse afleveringen kunt bewonderen, komen niet uit de genoemde gids, maar uit de collectie van de heer en mevrouw De Ruiter, die de verzameling van de vroegere Gorsselkenner Bernard Woertman voortzetten.

Hen allen danken wij graag voor hun medewerking.

We hopen u een genoegen gedaan te hebben met deze "heruitgave". Wanneer tijd en plaats daar zijn komen we graag met nog enkele andere wandelingen, maar dan vanuit "de stad Zutphen en hare bevallige omstreken".

Leden: J.P. Dijksman, Blauwedijk 10, Almen
J.H. Goorman, Joppelaan 81, Joppe
A. Hoekstra, Pikeursbaan 5, Gorssel
W. v.d. Kamp, Lochemseweg 38, Epse
Mw. J.W. Lubberding-Braakman, Lochemseweg 147, Harfsen
J. Nijenhuis, Zutphenseweg 164, Eefde
J. Pasman, Heideweg 14, Harfsen
A.M. de Ruiter, Joppelaan 14, Gorssel
J. Eefting, archivaris gemeentehuis Gorssel

Redactiecommissie:
Voorzitter: A. Hoekstra, Pikeursbaan 5, Gorssel
Leden : N. Kuik, het Wilgert 8, Epse
H. Meedendorp, Elfuursweg 22, Gorssel

De vereniging kent leden en begunstigers.
De statuten en het register van leden en begunstigers liggen ter inzage bij de secretaris.
Het lidmaatschap bedraagt f. 25,- per jaar per gezin. Aanmelding voor het lidmaatschap kan geschieden bij de secretaris. Een lid kan zijn lidmaatschap eventueel opzeggen aan het einde van het verenigingsjaar met een opzegtermijn van 4 weken. Het verenigingsjaar loopt van 1 januari - 31 december.
Betaling van lidmaatschapsgeld of giften van begunstigers kan geschieden op de rekening van de vereniging nr. 3014.05.611 bij de Rabobank Almen, of op de postrekening van deze bank nr. 874220.
Ons Markenboek wordt kosteloos aan leden en begunstigers toegezonden. Losse nummers zijn verkrijgbaar bij de secretaris à f. 10,- per nummer.
Publicatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de voorzitter van de redactiecommissie.
Gelieve bijdragen aan Ons Markenboek te zenden aan een der leden van de redactiecommissie.
Getracht zal worden Ons Markenboek 4 x per jaar te doen verschijnen.